

Шевирьова І. Г. Відеопродукт як засіб формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи / І. Г. Шевирьова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2018. – Ч. 1. – № 8 (322). – С. 170 – 179.

У статті окреслено тези щодо важливості застосування відео продукту в процесі професійної підготовки як засобу формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової ланки; визначено, що в результаті активного впровадження медіа в заклади загальної середньої освіти варто змінити вектори підготовки майбутніх фахівців педагогічного профілю. Висвітлені погляди науковців стосовно застосування відеоматеріалів в ході підготовки майбутніх спеціалістів. В статті йдеться про те, що відео сприяє накопиченню знань, умінь, навичок з певної теми, а також націлене на формування особистісних якостей (розвинене логічне мислення, освіченість, здатність візуально накопичувати теоретичну базу знань, уміння висловлювати думки, аналізувати факти, події, розвиток ораторських здібностей). Проаналізовано форми роботи з майбутніми вчителями, що підвищить рівень медіа-компетентності: ознайомлення через відеоматеріали з дидактичними можливостями медіа; реєстрація на каналі YouTube з подальшим переглядом відео, актуальних новин і подій світу; перегляд навчальних відео на початку занять; ознайомлення з медіа-трендами через офф-лайн вебінари. Підкреслено, що застосування сучасних методик навчання в закладах вищої освіти сприятиме формуванню у студентів позитивної мотивації до навчання й підвищить зацікавленість до впровадження медіа в майбутній педагогічній діяльності.

Ключові слова: медіа-простір, молодші школярі, заклади вищої освіти, майбутні вчителі початкової ланки, медіа-компетентність, відеоматеріали, відеофрагменти.

УДК 378.147

Шевирьова І. Г.

ВІДЕОПРОДУКТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МЕДІА-КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Бурхливий розвиток інформаційних технологій змушує сучасну молодь бути активним користувачем медіа-простору. Не є виключенням і

молодші школярі, для яких медіа-засоби у більшій мірі виступають в якості розваги. Саме тому, учитель має стати координатором, який ознайомлює з перспективними напрямками застосування медіа, особливостями впровадження їх у практику навчання. Очевидно, що вчитель має бути медіа-компетентним, аби осучаснювати процес навчання й виховання покоління «Альфа». Професійна підготовка в закладах вищої освіти є важелем для моделювання освітнього процесу з урахуванням тих вимог, які потребують сучасні заклади загальної середньої освіти. Тому, необхідно дібрати відповідні методики, форми, прийоми роботи з майбутніми вчителями під час професійної підготовки, аби вмотивувати їх до застосування медіа-засобів у майбутній професійній діяльності. Одним із найбільш ефективних медіа-засобів є відео, що з одного боку, полегшує засвоєння навчального матеріалу, з іншого – є засобом підвищення рівня медіа-компетентності майбутніх вчителів початкової школи.

Проблема формування медіа-компетентності майбутніх учителів стала предметом дослідження зарубіжних (Д. Алверман (D. Alverman), Б. Іскаков, Г. Лассуел (H. Lasswell), М. Маклуен (M. McLuhan), Л. Мастерман (L. Masterman), Т. М'ясникова, О. Короченський, Т. Ольхова, О. Федоров, О. Спічкін) та вітчизняних (Г. Онкович, Л.Найдьонова) науковців. Проте, неабияке зацікавлення викликало у дослідників питання щодо застосування відеоматеріалів у ході професійної підготовки, що впливає на рівень сформованості медіа-компетентності майбутніх фахівців. Аналіз наукової літератури засвідчив, що науковці (В. Айвазова, Г. Зубкова, Л. Іванова, О. Коваль) досліджують проблему взаємозалежності ефективності освітнього процесу та використання новітніх медіа-технологій навчання, оволодіння певними компетентностями засобами навчальних відео.

Отже, *метою* розвідки є дослідження ролі та можливостей відеопродукту у формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової ланки.

Слід підкреслити, що науковці у своїх розвідках виокремлюють дефініцію «відеопродукт» і «медіапродукт». Тому, логіка наукового дослідження передбачає визначення сутності обох дефініцій. Так, у довідковій літературі продукт означає результат людської праці, наслідок, витвір, результат певної діяльності [2, с. 568].

Що стосується поняття «медіа», то в словнику з медіа-освіти й медіа-педагогіки воно визначено як засіб передачі інформації; засіб для створення текстів, відео й інших медіа-продуктів; засіб для обміну думками між суб'єктами діяльності [3].

Науковець О. Федоров визначає поняття «відео» як електронний засіб, який дозволяє записувати й демонструвати інформацію в різних форматах [3]. Як бачимо, терміни «відеопродукт», «медіа-продукт» ототожнюються, тому що виступають результатом людської праці, створені завдяки медіа-засобам. Але, все ж таки, медіа-продукт є дещо

ширшим поняття, контекст якого передбачає різноманітні е-каталоги, журнали, тексти, контролюючі програми, підручники, мультимедійні презентації, фільми, аудіо, відеопродукти безпосередньо. Резюмуємо, що відеопродукт є різновидом медіа-продукту.

Застосування сучасних медіа-технологій навчання під час професійної підготовки (відео, аудіо подкасти, е-лекції, мультимедіа презентації, електронні матеріали для перевірки знань з теми) дозволяють студентам без будь-яких вагань долучатися, навіть, дистанційно, до освітнього процесу: вивчати додаткові факти з теми через перегляд цікавих відео, створювати змістовні відеоролики з актуальної тематики й репрезентувати медіа-продукт на каналах YouTube для отримання загальної оцінки користувачів сайтів. Такий формат роботи урізноманітнює процес навчання в закладах вищої освіти, доповнює традиційні методи й форми роботи, формує навички роботи з медіа-засобами. Відеоматеріали, які найчастіше використовують викладачі під час заняття зі студентами мають суттєвий освітній, потенціал, адже майбутні фахівці мають можливість подорожувати різними країнами світу й вивчати особливості освітнього процесу за кордоном, переймати досвід роботи іноземних фахівців, які на практиці використовують новітні технології навчання; вивчати тему заняття, використовуючи офф-лайн лекції; аналізувати актуальні новини, спостерігати за нововведеннями в галузі освіти; вивчати дидактичні можливості медіа-засобів; знайомитись з особливостями комп'ютерних програм, наприклад, як створювати відео в програмі ProShow Producer, як корегувати відео-продукт у кіностудії Movie Maker. Очевидно, що завдяки використанню відеоматеріалу можливо більш якісно досягти освітньої мети [7].

Як бачимо, активне використання відеофрагментів у процесі викладання дисциплін професійного циклу зробить процес професійної підготовки майбутніх учителів більш ефективним. Підтвердження означеної тези знаходимо в розвідках науковців.

Так, дослідниця Г. Зубкова зазначає, що використання відеофрагментів дозволяє розширити освітню базу знань студентів, розвиває вміння виокремлювати ключові терміни, поняття з теми; надає можливість візуально сприймати контекст відео; зацікавлює студентів до поглибленого вивчення відповідного профілю; вмотивовує їх на перспективне дослідження в різних галузях науки [1]. Отже, відеопродукт дозволяє формувати мотиваційний, когнітивний, операційний компоненти медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи.

В. Айвазова зазначає, що відеопродукт є ефективним засобом оволодіння інформацією студентами. Так, у розвідках автора підкреслено, що завдяки відеоматеріалу урізноманітнюється освітній процес, відбувається індивідуалізація навчання, при якому студенти можуть самостійно аналізувати інформацію, ураховуючи індивідуальні,

психологічні особливості кожного здобувача освіти. Крім того, такий медіа-продукт виконує певні дидактичні функції навчання, зокрема, спростовується роль викладача (на заняттях викладач може бути відсутнім, студенти вивчають тему самостійно, переглядаючи заздалегідь скомпоноване відео); підсилюється монолог викладача переглядом фрагментів відео; розширюються уявлення студентів про певні явища, процеси, наукові досягнення вчених; відео виступають в ролі знакових засобами навчання (мапи, статистичні дані, графіки, діаграми тощо). Таким чином, роль відео є надзвичайно важливою ланкою навчання студентів і стає в нагоді кожному учаснику освітнього процесу; завдяки використанню відео-слайдів спростовується робота викладача, можна детально вивчити головні аспекти досліджуваного поняття.

Ми підтримуємо думку В. Айвазової, адже без застосування е-наочності, в тому числі й відеоматеріалів, навчальне заняття стає більш цікавим для студентів, у них формується суб'єктивне ставлення до проблеми, яка вимагає безпосереднього візуального й слухового сприйняття теми. Крім того, відеоматеріали допомагають миттєвому аналізу матеріалу, коментуванню того, що відбувається на екрані гаджетів. Перегляд відео призводить до формування особистісного ставлення до процесів дійсності; розвивається пам'ять, увага; відео спонукає до самонавчання, саморозвитку. Навіть коли студенти не є активними слухачами в ході заняття, відео сприяє зацікавленості до перегляду запропонованого матеріалу, а згодом, до мимовільного вивчення теми [4]. Таким чином, учена доводить, що використання відео-продукту в освітньому процесі вищої школи дозволяє ефективно формувати медіа-компетентність майбутніх вчителів початкової ланки.

Цікавими є розвідки О. Коваль, яка стверджує, що відео являє собою головний інструмент для оволодіння знаннями з теми; такий медіа-продукт дозволяє глибше оволодіти культурою, науковими досягненнями інших цивілізацій, зрозуміти сутність інноваційних технологій для всього світу. Тільки завдяки відео відбувається процес спостереження за явищами, які в реальному житті неможливо побачити. Науковець вважає, що відеопроодукт зацікавлює до вивчення окремих термінів і понять, тема краще запам'ятовується, підвищується рівень інформаційності, удосконалюється вміння виокремлювати ключові моменти теми. Застосування відео в процесі професійної підготовки спрямоване на економію аудиторного часу в порівнянні з вербальним викладом матеріалу. О. Коваль зазначає, що краще переглянути двохвилинне відео, аніж годину розповідати, наприклад, про можливості медіа-засобів [5].

Л. Іванова у своїх розвідках звертає увагу на те, що майбутні фахівці мають використовувати на практиці при роботі з дітьми молодшого шкільного віку відеоматеріали, адже завдяки відеоматеріалу розширюється кругозір школярів, формуються відповідні якості (витримка, здатність накопичувати теоретичну базу, проникливість,

критичне мислення, освіченість, інтуїція (в разі перегляду відео без вербальних реплік), уміння висловлювати думку, уміння розуміти зміст контексту [6, с. 132]. Очевидно, що і вчителі початкової ланки мають «крокувати в ногу з часом», зацікавлювати молоде покоління учнів оволодівати знаннями через різні технології навчання, такі як відео, аудіо, е-книжки, вихід до електронних бібліотек світу. Отже, медіа-засоби надають нам значні можливості, аби виховати грамотного, активного, демократичного, компетентного громадянина нашої держави з одного боку, формувати медіа-компетентність у майбутніх вихователів – з іншого.

Як бачимо відеопродукт, як різновид медіа-продукту, сприяє підвищенню мотивації студентів, набуттю знань, формуванню умінь, сприяє ознайомленню студентами з цікавими формами роботи, які можна реалізувати засобами сучасних технологій. Завдяки змістовному й насиченому контенту відеопродукту у майбутніх фахівців формується інтерес до застосування різних видів і засобів медіа в освітньому процесі початкової ланки.

У нашій дослідно-експериментальній роботі ми також використовували відеоматеріали. Виходячи із зазначеного вище, у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової ланки нами було використано низку відеоматеріалів, які висвітлюють пріоритети медіа для майбутньої педагогічної діяльності.

Для формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової ланки студенти активно долучались до перегляду відеоматеріалів, метою яких стало ознайомлення аудиторії з широким спектром освітніх можливостей медіа-засобів, а саме, Smart-дошок, комп'ютерів. Безперечно, викладач, який використовує на заняттях відео ґрунтовно підходив до його вибору, урахуваючи тему й актуальність питання; прогнозувати роботу, зміст якої націлена на виявлення знань з питань змісту відео, наприклад, написання план-конспекту медіа-уроку та його репрезентація. В ході перегляду відео у студентів розвивались аналітичні здібності; поповнювалась наукова база теоретичних знань з питань впровадження медіа в заклади загальної середньої освіти, що, в подальшому, вплине на удосконалення практичних умінь і навичок у галузі медіа. Такий підхід у навчанні зі студентами зацікавлював й вмотивовував студентів до ознайомлення з новими підходами при роботі з молодшими школярами, використовуючи широкий потенціал медіа [7].

Крім запропонованих викладачем відео, студенти могли самостійно долучатися до пошуку цікавої й корисної інформації з будь-якого питання. Актуальним в наш час є відеохостинг YouTube, що надає послуги переглядати, розміщувати авторські відео; залишати коментарі, вести он-лайн дискусію; підписуватись на канали, які стануть у нагоді під час професійної діяльності. Як бачимо, мережа Інтернет є невичерпним джерелом накопичення знань, сприяє удосконаленню практичних умінь. Завдяки всесвітній мережі студенти брали участь у

вебінарах, он-лайн семінарах, а можливості медіа дозволяють записувати їх на відео, переглядати й аналізувати отриману інформацію через деякий час. Тож, під час професійної підготовки студентам було запропоновано переглянути відеовебінари з тем: «Впровадження інформаційних технологій з використанням Smart Notebook», «Світові інформаційні ресурси», «Медіаграмотність: Соціальні мережі у розвитку і саморозвитку вчителя», «Тренди онлайн-медиа» та ін. Завдяки перегляду таких медіа-продуктів студенти могли проаналізувати будь-який сюжет, натиснувши на кнопку «стоп».

Якість освітнього процесу залежить від наочності, яку викладач пропонує студентам. Варто казати про застосування електронної наочності під час професійної підготовки, яка є більш цікавою для здобувачів освіти, може охоплювати значний спектр подій, явищ, ситуацій дійсності, є доступною для повторного перегляду й аналізу. Слід звернути увагу на відеоматеріали, які відносяться до аудіальних засобів навчання, які синтезують слухову, візуальну, мовно-ситуативну, предметну види наочності. Отже, для майбутніх учителів початкової ланки, перегляд відео сприятиме продуктивної освітньої діяльності, оскільки насичений контент дозволяє бути в тренді останніх подій, зокрема, в галузі медіа й освіти, а вдало підібрані репліки в відеофрагментах слугуватимуть потужною ланкою формування позитивної мотивації для досягнення результатів у професійній діяльності.

Цікавим для студентів виявились відеоуроки провідних спеціалістів початкової ланки, які практикують використання медіа під час освітнього процесу. Заздалегідь підготовлені офф-лайн заняття надають можливість викладачу ознайомити майбутніх спеціалістів з особливостями медіа-уроків, детально вивчити діяльність викладача як координатора та виявити особливості роботи учнів з медіа-засобами. Завдяки відеоурокам майбутні фахівці мали змогу швидко оволодіти сучасними методиками навчання, ознайомитися з дидактичними можливостями медіа, зрозуміти роль інформаційних технологій для сучасних учнів початкової ланки. Вважаємо, що застосування відеоуроків є дієвою ланкою навчання майбутніх спеціалістів, адже студент в будь-який час може переглянути необхідний момент відео, проаналізувати його та згадати застосовані форми, методи, прийоми навчання. Такі уроки зацікавили та надали поштовх студентам зробити електронну скарбничку з цікавими відеозаняттями, змістовними й актуальними відеопродуктами, які стануть у нагоді майбутнім фахівцям під час реалізації педагогічної діяльності.

Ефективною формою роботи зі студентами став перегляд змістовних відеороликів на початку заняття, що сприяло налаштуванню здобувачів освіти на засвоєння відповідного матеріалу. Наприклад, навчальну дисципліну «Педагогіка» варто розпочинати з ознайомлення майбутніх учителів про сучасні тренди в освіті, особливості розвитку медіа в початковій ланці, сучасні інтерактивні методи навчання, їх

характеристику. Переглядаючи відео, у студентів формувалась цілісна картина сьогоденної освітньої системи, накопичувались знання щодо актуальних підходів навчання й виховання молодого покоління; розвивались вміння виокремлювати й усвідомлювати ключові терміни теми, розуміти сутність явищ і процесів, які є актуальними в наш час, залучення студентів до обговорення певних фрагментів. Як бачимо, відео сприяють передачі навчальної інформації, створюють умови для вільного висловлювання думок з актуальної проблематики, що впливає на розвиток ораторського мистецтва. Тому, ми вважаємо, що перегляд цікавих відео на початку заняття є дієвим інструментом для оволодіння темою заняття й формування особистісних якостей, які стануть у нагоді фахівцю в майбутній педагогічній діяльності.

Отже, відеопродукт є ефективним засобом в оволодінні базовими знаннями з питань розвитку інноваційних технологій і актуальних положень освітньої діяльності. Осучаснений контент означеного відеопродукту налаштовуватиме майбутніх учителів на безперервну освіту, зацікавлюватиме студентів набувати досвід роботи через перегляд інформаційних відео, вмотивуватиме до вивчення сучасних методик навчання й виховання молодших школярів. Вступаючи до лав педагогічної діяльності, вчитель має креативно мислити, критично обґрунтовувати власну позицію, бути в тренді останніх подій з питань інновацій, тому варто надати майбутнім учителям поринути в світ медіа-простору. В цьому випадку відео надають набагато більше можливостей оволодіти навичками педагогічної діяльності, аніж вербальний виклад матеріалу; забезпечує активність аудиторії в процесі отримання знань; сприяє партисипативному стилю викладання. Резюмуючи, відзначимо, нестандартний підхід навчання майбутніх учителів, створення відповідних умов у закладах вищої освіти є запорукою успішного становлення фахівця нової генерації.

Список використаної літератури

1. Зубкова Г. Повышение мотивации студентом-переводчиков к изучению иностранного языка средствами мультимедиа / Г. Зубкова // Казанский педагогический журнал. – 2015. – № 4 (2). – С. 1 – 4. **2. Тлумачний словник сучасної української мови.** / Укладачі Л. П. Коврига, Т. В. Ковальова, В. Д. Пономаренко. / За ред. Доктора філологічних наук, проф. В. С. Калашника. – Харків: Белкар-книга, 2005. – 800 с. **3. Федоров А.В.** Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. 64 с. **4. Айвазова В.** Психологические и дидактические особенности использования видео на занятиях иностранного языка / В. Айвазова // Концепт: научно-методический электронный журнал официального сайта эвристических олимпиад «Совенок» и «Прорыв». – Апрель 2012, ART 1236.– Киров,

2012 г. – URL: **5. Коваль О.** Использование видео в качестве аудиовизуальных материалов на занятиях иностранного языка / О. Коваль // Вестник КГУ им. Н. А. Некрасова. – 2013. – Т. № 13. – С. 96 – 99.
6. Иванова Л. А. История создания видео и его развитие как одного из компонентов медиаобразования в процессе обучения иностранному языку / Л. А. Иванова // Журнал Magister Dixit. – 2012. – № 3. – С. 126 – 134.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=xiNrKWKIkd0>

Шевирьова І. Г. Відеопродукт як засіб формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи

У статті окреслено тези щодо важливості застосування відео продукту в процесі професійної підготовки як засобу формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової ланки; визначено, що в результаті активного впровадження медіа в заклади загальної середньої освіти варто змінити вектори підготовки майбутніх фахівців педагогічного профілю. Висвітлені погляди науковців стосовно застосування відеоматеріалів в ході підготовки майбутніх спеціалістів. В статті йдеться про те, що відео сприяє накопиченню знань, умінь, навичок з певної теми, а також націлене на формування особистісних якостей (розвинене логічне мислення, освіченість, здатність візуально накопичувати теоретичну базу знань, уміння висловлювати думки, аналізувати факти, події, розвиток ораторських здібностей). Проаналізовано форми роботи з майбутніми вчителями, що підвищить рівень медіа-компетентності: ознайомлення через відеоматеріали з дидактичними можливостями медіа; реєстрація на каналі YouTube з подальшим переглядом відео, актуальних новин і подій світу; перегляд навчальних відео на початку занять; ознайомлення з медіа-трендами через офф-лайн вебіари. Підкреслено, що застосування сучасних методик навчання в закладах вищої освіти сприятиме формуванню у студентів позитивної мотивації до навчання й підвищить зацікавленість до впровадження медіа в майбутній педагогічній діяльності.

Ключові слова: медіа-простір, молодші школярі, заклади вищої освіти, майбутні вчителі початкової ланки, медіа-компетентність, відеоматеріали, відеофрагменти.

Шевырева И. Г. Видеопродукт как средство формирования медиа-компетентности будущих учителей начальной школы

В статье обозначены положения о важности применения видеопродукта в процессе профессиональной подготовки как средства формирования медиа-компетентности будущих учителей начальной школы; определено, что в результате активного внедрения медиа в учреждения среднего образования следует изменить векторы подготовки

будущих специалистов педагогического профиля. Изложены взгляды ученых относительно применения видеоматериалов в ходе подготовки будущих специалистов. В статье говорится о том, что видеоматериал способствует накоплению у студентов знаний, умений, навыков по определенной теме, а также содействует формированию личностных качеств (развито логическое мышление, образованность, способность визуально накапливать теоретическую базу знаний, умение излагать мысли, анализировать факты, события, развитие ораторских способностей). Также, проанализированы формы работы в работе с будущими учителями, что повысит уровень медиа-компетентности: ознакомление через видеоматериалы с дидактическими возможностями медиа; регистрация на канале YouTube с последующим просмотром видео, актуальных новостей и событий мира; просмотр учебных видео перед изучением нового материала; ознакомление с медиа-трендами через офф-лайн вебинары. Подчеркнуто, что применение современных методик обучения в учреждениях высшего образования будет способствовать формированию у студентов положительной мотивации к обучению, и повысит заинтересованность к внедрению медиа в будущей педагогической деятельности.

Ключевые слова: медиа-пространство, младшие школьники, высшие учебные заведения, будущие учителя начального звена, медиа-компетентность, видеоматериалы, видеофрагменты.

Shevyreva I. G. Video Product as a Mean of Forming the Media competence of Future Primary School Teachers

The article outlines the thesis about the importance of using the video product in the process of professional training as a means of forming the media competence of future teachers of the initial level; it is determined that as a result of the active introduction of media into institutions of general secondary education, it is necessary to change the training vectors for future specialists in the pedagogical profile. The scientists' views on the use of video materials during the training of future specialists are highlighted. The article says that video helps to accumulate knowledge, skills, skills on a certain topic, and also aims at forming personal qualities (developed logical thinking, education, ability to visually accumulate theoretical knowledge base, ability to express opinions, analyze facts, events, development oratory abilities). The forms of work with future teachers are analyzed, which will increase the level of media competence: knowledge through video materials with didactic media capabilities; Sign up on the YouTube channel with the latest video, current news and world events. viewing educational videos at the beginning of classes; get acquainted with media trends via off-line webinars. It is emphasized that the use of modern teaching methods in higher education institutions will facilitate the formation of positive motivation for students and will increase their interest in the implementation of media in future pedagogical activities.

Key words: media space, junior students, institutions of higher education, future teachers of the initial level, media competence, video materials, video clips.